

Si arrenquem l'escorça vella trobarem en molts indrets, sobretot al voltant de les ferides velles, petites aglomeracions granel·ludes d'un groc de sofre o ataronjat que són les espores dels bolets polypors.

Dins d'aquest genre n'existeixen molts que poden viure com a paràsits sobre els arbres, doncs el *míceli* o arrel es desenrotlla en la fusta portant les alteracions que hem descrit. La fusta pren una coloració fosca i es deslignifica; aquests accidents comprometen l'existència de la planta.

Com combatre la malaltia?

En viticultura com en medicina és necessari tenir en compte aquest principi «és millor prevenir que curar». És necessari no descuidar els tractaments de les ferides de la soca. Quan el pagès tem que pot propagar-se aquest accident i en tots els casos que es produeixin ferides, sigui el que es vulgui l'origen, serà necessari embadurnar les superfícies seccionades amb una barreja de

Quitrà líquid	...	...	...	...	...	1 quilo
Pega grega	...	...	...	...	...	1 quilo
Essència de terebentina	...	...	...	...	...	0,500 quilo

Un propietari m'ha explicat, i segons tinc entès ha estat també comprovat per l'intelligent Director de l'Estació Enològica de Vilafranca del Penedès D. Cristòfol Mestre, que per a donar als ceps llampats el seu primitiu vigor feia les següents operacions: Tallava la soca 6 o 8 centímetres sobre el porta empelt. En aquesta regió les lesions internes són menys freqüents. La part atacada per la necrosis deu ésser ben escurada i netejada, assegurant-se bé de què no hi queda cap teixit atacat i de què la malaltia no interessa al porta empelt. Feta aquesta operació amb tota cura es procedeix a untar tota la cavitat i la superfície de les ferides amb la preparació que hem recomanat.

Posar en pràctica qualsevolga d'aquests mitjants que aconsellem per a combatre aquesta plaga no porta molta molèstia ni endarrereix la feina. En tots els casos és fàcil d'assajar.

LLUÍS GUITART
Enginyer agrícola

La ramaderia de Menorca

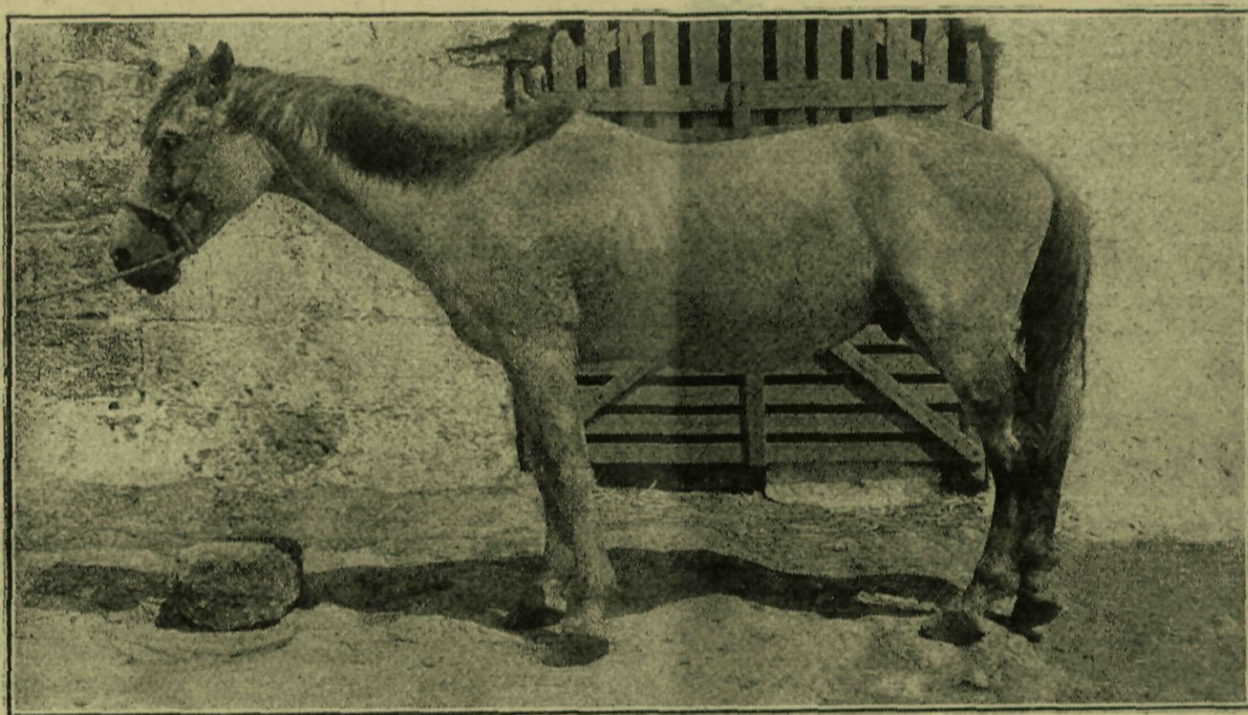
I

BESTIAR CAVALLÍ

ANTIGAMENT a Menorca, potser no hi havia bestiar cavallí. Ens fundem per pensar-ho així, no solament per l'absència de descobertes arqueològiques i per algunes dades històriques, sinó també en algun altre factor quasi sempre oblidat i que és el psicològic. No saltres concedim gran importància al fet tradicional del poble, és a dir, a les seves aptituds innates, a aquelles coses que la gent d'un país sap fer naturalment i que, si una coacció no obliga a fer el contrari, el

poble manifesta una visible decantada a aquelles determinades aptituds. I el poble menorquí no té pas tirada a la cria cavallina.

Quan el rei En Jaume envià a Menorca una embaixada per a que la illa es rendís, els emissaris reberen un present de 10 vaques, 100 moltons i 200 gallines, oferint immediatament després, en reconeixement de sobirania, 3,000 quarteres de blat, 300 vaques, 300 ovins i cabrins, 2 quintars de mantega i 200 vaixells per a transportar el bestiar (1), és a dir, que en ambdós casos en el regal i en el tribut no hi consta un sol cavall, essent aquest animal no solament el domèstic que més preu tenia, sinó també el més apropiat per a presents, que en podriem dir guerrers.

Cavall africà destinat a la producció de muls somerins

Jaume II de Mallorca, quan conquistà i colonitzà Menorca, en repartir les terres entre els seus soldats que prengueren part en la guerra, els imposà la condició de mantenir un cavall, el qual havia de servir únicament per a muntar, amb prohibició expressa d'utilitzar-lo per a serveis agrícoles.

Respecte al particular en A. Ramis, en ses «Notícies relatives a la illa de Menorca» (2), s'expressa com segueix: «Deseoso, pues, el mencionado Señor Rey D. Jaime II de Mallorca de que la isla se repoblase según que lo necesitaba a causa de la expulsión de los Agarenos, nombró con instrumento de 10 de Enero de 1300 por sus Procuradores Comisionados Régios a los referidos Arnoldo Brugués y Pedro Esans a fin de que en su real nombre estableciesen a personas militares y a otras cualesquiera en tierras de Menorca así de baldíos, como de labranza, alquerías, rafales, casas y viñas como también señalasen ciertas tierras y esen-

(1) Hernández Sanz. *Geografía e Historia de Menorca*, pàg. 146.

(2) Quadern II, pàg. 4 i 5, any 1826. (En la Biblioteca de l'Ateneo de Menorca.)

ciones para Caballerías con cargo de mantener un caballo armado para la defensa y custodia de la Isla y tenerlos sus poseedores en feudo Real.»

Aquesta reial condició es veu que no siguié ben atesa, per quant hi han sentències de 1483 i 1579 que recorden les obligacions als beneficiats. El mateix autor de que acabem de copiar, diu a propòsit d'aquest incompliment. «Feudatarios hubo también que empleaban su caballo en la labranza de sus tierras, de que se originaba el no poder desempeñar el fin a que se aspiraba con la firmeza y apresto que se requería, en términos que hubo de bajar la Real Orden de 15 de mayo de 1660 a fin que estos caballos no fuesen de labranza, ni sirviesen en otras operaciones contrarias a su instituto, con apercibimiento de perder los feudatarios las franquicias e inmunidades que gozaban, lo que hizo saber al público por medio de un bando.»

Posteriorment, durant la dominació anglesa i francesa de la illa, alguns de llurs governadors en ocupar-se de ramaderia, omiteixen sempre l'espècie cavallina.

Menorca, en retornar al domini castellà, Joan de San Martín i Narvæz, del Consell de S. M., en 1728, ordenà la confecció d'un Estadística ramadera de la illa, en la qual els cavalls hi són en nombre insignificant, i al cap de dos anys, en l'Estadística, no hi contenen més que 207 caps cavallins.

Aquestes dades històriques em sembla que són suficients per a demostrar que el cavall ha sigut en la ramaderia de Menorca un element estrany.

A més, si ens fixem en els cavalls que actualment hi han, no se'n veuen dos d'iguals; el pocs que s'hi troben són mestissos o de races exòtiques. A Menorca no es parla d'un cavall menorquí, com succeeix a Mallorca amb el seu, per exemple.

Els cavalls que s'hi troben ara són repartits en algunes grans masies; on les eugues tan aviat es donen al guarà com al semental. L'Estat té en la illa qualque parada de sementals andalusos, hispano-hackneis, etc. El règim alimentici de les eugues és tan pobre com el que segueixen a Mallorca.

ELS MULS

Els guarans de Menorca són de la mateixa raça que la catalana, si bé a Mallorca són més grans que aquells. A la illa gran, les someres que es fan criar són molt millors que a Menorca i de la raça del país. No succeeix com en aquesta última illa, on hem vist moltes someres de raça africana, i per tant de talla molt reduïda, destinada a la reproducció.

Els cavalls mulaters de Menorca són africans, andalusos i mestissos indeterminats. Un d'aquests oferia una curiositat que cal consignar: contra la tendència natural que manifesten els mascles en preferir les femelles de llur espècie, aquest cavall refusava cobrir-les, mentre que les someres les muntava alegrement.

L'acoblament s'efectua de manera que els muls naixin en acabar l'hivern o a principis de la primavera.

Els muls somerins nascuts de someres africanes, malgrat la diferència de talla dels reproductors (1'15 metres per les someres i 1'54 pels sementals) els productes no resulten tan desharmònics com és de suposar. I el que és estrany, contemplant el nadó mulat lactant sa mare, que és molt més petita, que una bestia tan grossa no origini part distòcic, el qual s'observa excepcionalment.

Pel demés, la cria i explotació dels équids s'efectua igual que a Mallorca, com també els muls somerins són més apreciats que els eguins.

M. ROSSELL I VILA
Professor de Zootècnia

Com es fa una mostra d'oli

UNA cosa tan fàcil com sembla a primera vista, el fer una mostra d'una partida, i no obstant hi han molts que amb oli tracten i no saben com s'ha de procedir, per a fer-la ben feta.

Aneu a qualsevol molí i demaneu una mostra, veureu com la fan. Si l'oli està en diferents dipòsits treuen la mostra d'un qualseval i diuen que els altres dipòsits són iguals; si està en un cup treuen, les més de les vegades, la mostra de la part superior, sense pensar que molt sovint l'oli de dalt és molt diferent del de baix. Sobre tot quan fa fred, l'oli s'esmortueix, és a dir, és posa com a gelat, i si el tirem en un cup on hi tinguem un altre oli, el gelat se'n va al fons sense barrejar-se gens ni mica amb el que ja hi havia, i si fem la mostra de la part superior no hi posem gens de l'oli que hi ha al fons; per tant, una mostra feta d'aquesta manera no és un patró exacte de la partida, sinó que sols és igual al que hi ha a la part superior.

Anem, doncs, al que fa el cas i sense dir res de nou, ni volguer fer cap invent, explicarem com s'ha de fer una mostra per ésser com cal.

En fer una mostra s'ha de pensar que anirà a un comprador i que aquest el primer que fa és observar-la; per tant s'ha de fer de manera que resulti agradable des del primer cop de mira.

Anem puix a escollir l'ampolla. Aquesta ha d'ésser de vidre transparent però ben brillant, refusant del tot els vidres que tiren a alguna color; el vidre ha d'ésser ben fi, ben llistat, sense que hi hagi cap taca o lluneta com hi ha en els vidres barats; demés cal que l'ampolla sigui de forma cilíndrica recta, sense anar a buscar la forma cònica que fa els olis desiguals, ni la forma aplanada que fa que es vegi la color diferent segons es mira del davant o del costat. La capacitat de l'ampolla ha d'ésser adequada a la mostra que es vulgui fer, mes per a vendre s'ha de cercar l'ampolla més aviat petita que gran, car en les petites els olis es veuen més pàlids ço que algunes vegades els afavoreix.

La cabuda usual de les ampolles de mostra d'oli per anar per correu és de 130, 90, 60, 30, 15 i 10 grams en els olis d'oliva; pels olis de remolta al sulfur es gasten cabudes més petites.

Tenim l'ampolla, anem a l'oli. Si aquest és en diferents dipòsits, el millor serà agafar un dels pots que es gasten per a plegar-lo i un cop